

O b s a h

Juliana Beňová: Nad životom a dielom Jána Jaborníka	11
---	----

Ján Jaborník v kritike a spomienkach / príspevky z kolokvia

SYSTEMATIK A ANALYTIK DIVADLA	17
--	-----------

Martin Timko: Systematik divadelnej dokumentácie	19
--	----

Jana B. Wild: (OM) alebo aj Osobné memorabíliá k Jankovi J.	25
--	----

DIVADELNÝ PEDAGÓG A TVORCA ŠTUDIJNÝCH KONCEPCIÍ	33
--	-----------

Nadežda Lindovská: Profesor bez profesúry	35
---	----

Zdenka Pašuthová: Výučba a koncepcia dejín slovenského a českého divadla alebo Dejiny bez hraníc	42
--	----

HISTORIK A KRITIK DIVADLA A DRÁMY	53
--	-----------

Martina Mašlárová: Kritický pohľad na kritiku	55
---	----

Karol Mišovic: Vidieť v detailoch súvislosti (Reflexia činohry Slovenského národného divadla a slovenského činoherného herectva)	64
--	----

Juliana Beňová: V osídľach slovenskej klasiky	74
---	----

Michaela Mojžišová: Historik a kritik hudobného divadla	79
---	----

Miron Pukan: Teatrologické analýzy a kritické reflexie Jána Jaborníka v profesionálnych divadlách na východnom Slovensku	90
--	----

Peter Himič: Tak ďaleko a predsa tak blízko	101
---	-----

JÁN JAMNICKÝ AKO PREDMET VÝSKUMU A INŠPIRÁCIA	113
--	------------

Miroslav Ballay: Vzťah Jána Jaborníka k osobnosti Jána Jamnického (etický rozmer režijného diela)	115
---	-----

Zuzana Bakošová-Hlavenková: Iniciály J. J. Ján Jaborník o Jánovi Jamnickom a o mnohom inom alebo Od režiséra Jamnického k režisérovi Bednáríkovi	123
--	-----

ERUDOVANÝ A CHÁPAVÝ KRITIK SLOVENSKÉHO DIVADLA	133
---	------------

Andrej Turčan: Vlúdne a vrúcne – Jaborník Ján, cestovateľ divadelný	135
---	-----

Uršula Turčanová: Zvolenské post scriptum	146
---	-----

Rozhovory s Jánom Jaborníkom

Divadlo – vášň a poznanie (Jaroslava Čajková)	157
---	-----

Nič nie je čierne-biele (Zdenka Pašuthová)	171
--	-----

Výber z teatrologického diela Jána Jaborníka

Minulosť a prítomnosť košickej činohry	197
Nad tvorivými a umeleckými zápasmi zvolenskej činohry	221
Cesta k osobnosti	247
Uviedli svojho autora	263
Hodnotenie činnosti súboru činohry	266
Čo robím, robím smrteľne vážne	275
Štúrovské divadlo sveta	279
Prvá moderná herečka	282
Hľadania a korózie	284
„Čo len chcete“	290
Každá generácia má svojho Tajovského	295
Dve „slovenské“ herecké monografie	300
K formovaniu a vývinu slovenskej divadelnej kritiky	305
Tajovského Nový život ako výzva	320
Vývinové premeny slovenskej divadelnej réžie a generačná otázka	324
Tvorca systematického kritického zrkadla	350
Žilinské profesionálne divadlo 1949 – 1969	355
Inscenačné výjavy košického divadla	372
Hviezdoslavova literatúra a Hviezdoslavovo divadlo	379
Dva brehy bez mostov	394
SND v súvislostiach	402
Etika a estetika režiséra Jána Jamnického	416
Zošíť z výstavy Vášň, telo, hlas	433
Publikačná činnosť Jána Jaborníka (Výberová bibliografia)	447
Medailóny autorov	491
Menný register	499
Summary	513

Výučba a koncepcia dejín slovenského a českého divadla alebo Dejiny bez hraníc

V kontraste k slovnému spojeniu v názve („bez hraníc“) je obsah predkladanej štúdie ohraničený. Na jednej strane rozsahom a formou určenými monografiou a na druhej strane časom i pohľadom na činnosť docenta Jána Jaborníka, ktoré sa viažu na osobnú a bezprostrednú skúsenosť autorky ako študentky, spolupracovníčky a napokon kolegyne v rokoch 1994 – 2010. V príspevku vychádzame predovšetkým: z prednášok docenta Jaborníka pre predmety dejiny českého a slovenského divadla pre študijný program dramaturgia, ktoré autorka absolvovala v rokoch 1994 – 1999 a ktoré od roku 2002 tiež začala prednášať; z vedenia a vytvárania koncepcie Oddelenia divadelnej dokumentácie a informatiky (ODDI) v Divadelnom ústave, kde bola autorka zamestnaná v rokoch 2001 – 2010 a kde spolupracovala na všetkých projektoch; a napokon z pedagogického prístupu docenta Jaborníka ako školiteľa autorky počas jej externého doktorandského štúdia (absolvovaného v roku 2010) a z autorkinej spolupráce s docentom Jaborníkom ako jej kolegom na Vysokej škole múzických umení. Štúdia súčasne ponúka zhrnutie výsledkov z niekoľkých doterajších čiastkových výskumov autorky, týkajúcich sa osobnosti Jána Jaborníka a jeho metód práce. Prvým východiskom je zhromaždenie a spracovanie posudkov na študentské práce (ročníkové, bakalárske, diplomové). Výsledky výskumu mali byť súčasťou viacväzového súborného diela Jána Jaborníka, ktorého koncepciu vytvorili teatrologička Jana Wild a bývalá riaditeľka Divadelného ústavu Silvia Hroncová. Tento projekt sa však do dnešných dní nepodarilo zrealizovať. Druhým východiskom je publikovaná štúdia *Re-presentation of History as a Component of Teaching History of Theatre. Remembering the Deceased Assoc. Prof. PhDr. Ján Jaborník, Ph.D.*, ktorá sa zaoberá predovšetkým systémom výučby a využívaním metódy rekonštrukcie inscenácie ako sprítomňovania dejín.¹

1 Štúdia bola publikovaná pri príležitosti piatich rokov od úmrtia docenta Jaborníka. Pozri *Czech and Slovak Journal of Humanities (CSJH) : Teatralia et cinematographica : a peer-reviewed scholarly journal*. No. 1 (2015), pp. 19 – 33.

Divadlo – vášeň a poznanie

*Ochotnícke a amatérske divadlo majú šťastie, že sa mu nevenujú len začínajúci a profesionálni divadelníci, ale aj divadelní historici a vedci. Jedným z pozorných skúmatelov tohto divadelného prúdu je aj pracovník Divadelného ústavu a pedagóg Vysokej školy múzických umení v Bratislave **doc. PhDr. Ján Jaborník**. Aj vďaka nemu sa na divadelnej udalosti roka, výstave Divadlo – vášeň, telo, hlas, ktorá potrvá do konca mája v Slovenskom národnom múzeu v Bratislave, objavuje ochotnícke a amatérske divadlo ako prirodzená a pevná súčasť divadelného vývoja na území Slovenska.*

Čomu vďačí ochotnícke divadlo za tento prejav pozornosti a uznania?

Slovenské profesionálne divadlo je v porovnaní s inými vyspelými divadelnými kultúrami pomerne mladé, rozvíjalo sa v dosť zložitých a špecifických podmienkach. V nich prepojenie ochotníckeho a profesionálneho divadla nadobúdalo osobitú intenzitu a nemalý obojstranný význam. Z tých, ktorí výstavu pripravovali, nebol som jediný, ktorému záležalo na primeranom zástoji ochotníckeho divadla. Osobne mám k ochotníckemu divadlu vzťah takpovediac celoživotný, je to dosť významná súčasť mojich teatrologických záujmov a odborných aktivít.

Ako ste sa ako teatroológ dostali do amatérskeho divadla?

Ešte som ani poriadne neskončil štúdium divadelnej vedy na VŠMU, keď som v piatom ročníku, roku 1965, odišiel za dramaturga do činohry Divadla Jonáša Záborského v Prešove.

Tam ma našla jedna veľmi významná pani, ktorá sa v podstate zaslúžila o všestranný rozvoj moderného ochotníckeho divadla – Olga Lichardová, vtedy vedúca divadelného oddelenia Osvetového ústavu. Zavolala ma do poroty, asi sa jej zapáčilo, ako som hodnotil, a odvtedy sa datuje moja intenzívna spolupráca s ochotníckym divadlom.